

KUNTOUTUSALA MUUTOKSESSA

PÄÄKIRJOITUS

ERJA POUTIAINEN

Valtakunnallisena kuntoutusalan koordinaatioelimenä pitkään toimineen Kuntoutusasiain neuvottelukunnan (KUNK) toiminta loppui kuluvan syksyn aikana. Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmien ja -toimikuntien toiminta lopetettiin jo vuoden alusta. AURA-kuntoutus lopetettiin ennen kuin se oli alkanutkaan. Alun perin pääministeri Juha Sipilän hallituksen kärkihankkeeksi kaavailtu kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistus putosi kärkihankelistoilta. Kuntoutusala koskettavia muutoksia on ollut viime aikoina runsaasti! Mistä on kysymys? Mitä tämä kaikki tarkoittaa?

Lopetettuja toimintoja on osin korvattu jo uusilla rakenteilla. Osa suunnitteilla olevista uudistuksista on odottanut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteiden uudistustyötä raamittavia päätöksiä. Nyt yleiset sote-linjaukset on vihdoinkin tehty, ja tältäkin osin on mahdollista edetä kohti konkreettisia toimia, vaikka yksityiskohdissa riittää vielä runsaasti täsmennettävää. Kuntoutus monialaisena ja moniammatillisena, niin sosiaali- kuin terveydenhuoltoa koskettavana toimintana on erityisen haasteellinen kokonaisuus organisoitavaksi. Kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistus menetti kärkihankestatuksen, mutta on erittäin tärkeää että kuntoutusjärjestelmää muokataan ja uudistetaan osana sote-palvelujen ja aluehallinnon uudistusta. Kuntoutuksen liittyvien toimenpiteiden tulee olla mukana kaikilla järjestelmän tasoilla. Nyt on tärkeää, että me kuntoutusalan toimijat itsekkin olemme aktiivisia ja pyrimme vaikuttamaan siihen, että kuntoutuksellinen näkökulma on mukana monenlaisissa yksilön elämän käännekohtissa. Kuntoutuksellista otetta tarvitaan ennaltaehkäisevässä työssä, silloin, kun havaitaan varhaisia merkkejä pulmien kasaantumisesta, sekä silloin, kun ongelmia on kohdattu. Niin ikään tässä vaiheessa olisi tärkeää hyödyntää jo olemassa olevaa tutkimustietoa ja sitoa uusi tutkimuksellinen tiedontuotanto kiinteäksi osaksi sote-uudistuksen konkreettista kehittämistä.

Monet asiat muuttuvat, osin huolestuttavaankin suuntaan. Muutokset voivat kuitenkin toimia myös alkusysäyksenä uudelle. Tällaisesta uusien näkökulmien esiin noususta ja uusista ideoista onkin onneksi näkynyt merkkejä, ja kuluvan vuoden aikana on virinnyt jo paljon uutta. Formaalisten rakenteiden osin hiivuttua näyttää tilalle nousevan uusia, usein kevyemmin organisoituneita yhteenliittymiä. Esimerkiksi järjestösektorilla on perustettu SOSTE:n (Suomen sosiaali ja terveys ry) ja Kuntoutussäätiön kuntoutusverkosto sekä potilasjärjestölähtöinen avokuntoutusverkosto. Niin ikään vuoden aikana useat kuntoutusalan

toimijat ovat olleet aktiivisia sosiaali- ja terveystieteiden suuntaan kuntoutuksen asian eteenpäin viemiseksi. Kuntoutusalalla on järjestetty useita laajoja tapahtumia. Esimerkiksi keväällä 2015 Suomessa järjestettiin hyvän vastaanoton saanut kansainvälinen kuntoutuksen tutkimuksen kongressi EFRR2015. Perinteiset Kuntoutuspäivät toteutettiin myös menestyksellisesti.

Edellä esitetyt esimerkit viestittävät kuntoutusalan olevan voimissaan. Näyttää vahvasti siltä, että aktiivisuus jatkuu myös tulevina vuosina. Kuntoutuksen toteutukseen liittyvät uudet yhteenliittymät vahvistavat keskinäistä vuorovaikutusta ja auttavat laajaa ja monialaista kuntoutusalaan puhaltamaan yhteen hiileen.

Kuntoutuksen alalla toteutettavat ammatilliset tutkintokoulutukset ovat tärkeitä kuntoutuksen alan kehittäjätahoja. Ne tuottavat tulevia kuntoutusosaajia ja kuntoutuksen alan tutkijoita ja kehittäjiä. Kuntoutus-lehti jatkaa edelleen alan koulutusten esittelyä – nyt on vuorossa kuntoutuksen ylempään ammattikorkeakoulututkinnon esittely. Kuntoutusalan yhteistyö toimii tässäkin, sillä esittelyn kirjoittamiseen ovat osallistuneet eri YAMK-koulutustahojen edustajat yhdessä.

Maailma ja samalla kuntoutusala muuttuvat nopeaa tahtia. Tieteellisten ja ammatillisten tutkintokoulutusten lisäksi ammatilliset, tutkijat ja kehittäjät tarvitsevat ajan tasalla pysyäkseen jatkuvaa täydennyskoulutusta. Tätä tarvetta kattamaan tarvitaan korkeatasoisia täydennyskoulutustilaisuuksia, jossa on tarjolla uusin kuntoutusalan tieto. Alan kehityksen kannalta on tarpeellista luoda myös areenoja, joissa tiedonpäivityksen lisäksi on mahdollista keskustella ja verkostoitua. Moniammatillisen ja monialaisen luonteensa vuoksi kuntoutuksen parissa työskentelevät tarvitsevat oman erityisalansa erityistietämykseen keskittyvää täydennyskoulutusta. Monialaisuus edellyttää kuitenkin myös eri ammattialojen ja eri tieteenalojen välistä yhteistyötä, jolloin tärkeiksi muodostuvat koulutustilaisuudet, joissa yhteinen tekijä on kuntoutus ja osallistujat tulevat erilaisista professioista. Valtakunnalliset kuntoutuspäivät, jotka järjestetään seuraavan kerran 17.–18.3.2016, ovat yksi merkittävä, monialaisuutta vaaliva koulutustapahtuma.

Tarvitaan kuitenkin myös selkeämmin kuntoutuksen tutkimukseen keskittyviä tapahtumia. Suomalaiset kuntoutusalan tutkijat tuottavat korkeatasoista tutkimustietoa, mistä olivat osoituksena useat hienot esitelmät tämän vuoden keväällä järjestetyssä EFRR2015-kongressissa Helsingissä. Tutkimustietoa kertyy jatkuvasti, ja olisikin tärkeää, että kuntoutusalan tutkijoilla ja kehittäjillä olisi mahdollisuus verkostoitua ja kertoa uusimmista tutkimuksen ja kehittämisen tuloksistaan säännöllisesti myös kotimaisella areenalla. Kuntoutusosalalle tarvitaan säännöllisesti järjestettävä kotimainen tutkimuksen ja kehittämisen kongressi.

Myös Kuntoutus-lehti haluaa osaltaan pitää esillä kuntoutuksen asiaa ja tuoda luettavaksenne laaja-alaisesti kuntoutuksen eri aihealueita niin tutkimuksen, kehittämistyön kuin koulutuksenkin näkökulmista. Tämän lehden kirjoitukset käsittelevät kattavasti koko elämänkaarta. Saamme lukea niin lastensuojeluun sijoitettujen lasten psyykkisestä

oirehdinnasta, työikäisille kohdennetusta toimintamallista kuin ikään-
tyvien muistisairaiden kuntoutuksesta.

Lehti ilmestyy ensi vuonna entiseen tapaan neljä kertaa. Jokaisessa numerossa julkaistaan tieteellisiä artikkeleita ja katsauksia, ja usein mukana on myös kuntoutusalan hanke-esittelyjä, lyhyitä uutisia ja kirjoituksia sekä kuvauksia kuntoutusalan väitöstöistä. Myös kuntoutusalaan liittyvien koulutusten esittelyt jatkuvat. Kuntoutus-lehden toimituksessa toivomme saavamme laaja-alaisesti kuntoutukseen liittyvien käsikirjoitusten lisäksi myös vinkkejä uusista sisältöalueista ja tavoista toteuttaa lehteä.

Taas on aika toivottaa lukijoillemme rauhaisaa joulunalusaikaa ja onnea seuraavan vuoden haasteisiin.